

פעילויות בנושא שפה בבי"ס ממ"ד "אתרוג" גבעת זאב

עידוד הקריאה

הקריאה מוסיפה עושר לשוני רב, מוסיפה ידע עצום - ומטפחת אדם מאושר, בדיונים ובשיח שיש לילד, קורא עם חבריו או הוריו הוא מפגין ידע רב, שפתו עשירה במילות מפתח מדהימות ואיכותיות, האוצר הלשוני מטפח בו עוצמה, בטחון עצמי, אמונה בעצמו וביכולתו ומוסיפה לו מוטיבציה להתבטא, לרכוש "במה" הגורם למוח להיות פעיל חכם ונבון.

(ד"ר יחיאל שרמן)

מטרות:

- עידוד קריאה וכתביה
- חיזוק מיומנויות קורא לתלמידים שאינם קוראים בשטף ובדיוק
- התלמיד יקרא קריאה מוטעמת בהתאם לסימני הפיסוק.

עידוד הקריאה במסגרת הכיתה

בשנים האחרונות כשהטכנולוגיה הולכת ותופסת מקום גדול בחיינו ובחיי ילדינו, גדל ערכה של המילה הכתובה. ספר מרחיב אופקים ומעשיר את השפה, משפר את הבנת הנקרא ומעלה את רמת הקריאה. ספר טוב גורם חוויה רגשית ומפתח את הדמיון.

בבית הספר אנו רואים חשיבות רבה לעודד את הילדים לקרא וליהנות מקריאה ובעקבותיה לחוויה נעימה ואיכותית בבילוי שעות הפנאי אחה"צ.

תכנית לעידוד הקריאה בבית ספר

בכל כיתה ישנה ספריה כיתתית, לצידה גרף קריאה או כרטיסי קורא, משימות בעקבות קריאה ותוצרי כתיבה תלויים. הילדים קוראים עם סיום משימה, בהפסקות או במסגרת זמן קריאה קבוע, שאותו קובעת המורה.

- במהלך השבוע תלמידים מדווחים בע"פ על ספרים שקראו. בכך הם גם משפרים את מיומנויות ההבעה בע"פ.
- כתיבת תוצרים בעקבות קריאה.
- במסגרת השעות הפרטניות אנו נותנים מענה לתלמידים חלשים ובמהלכם אנו משפרים את הקריאה ואת ההבנה.
- ישנן כיתות בהן ממחיזים הילדים סיפורים שקראו.
- כל מורה בחרה בפרויקט אחר לעידוד –כרטיסיית קורא או מצטיין קריאה
- חלוקת תעודות הצטיינות לתלמידים שהגבירו את כמות הקריאה.

הצגת תוצרים :

בסביבה הלימודית יש ביטוי לעידוד הקריאה להנאה.

בכל כיתה מפורסמים תוצרי כתיבה סביב ספרים וסופרים כרטיסיות עבודה נלוות, קיר סופר החודש, קיר אוצר מילים ועוד. במגוון כיתות מתקיימת קריאה מונחית על ספר מתוך הרשימה המתאימה לכיתה. בתום הקריאה מתקיימות פעילויות מסכמות.

פעילויות לעידוד קריאה בספריית בית ספר

ספריה – בביה"ס ספריה חדשה ובה מגוון ספרי קריאה ועיון. ספריית בית הספר פתוחה לכניסה חופשית של תלמידים בכל ההפסקות במשך כל השבוע. התלמידים מגיעים לספריה, מחליפים ספרים, מתייעצים עם הספרנית- בנות השרות לגבי ספרים מומלצים, וישנם כאלו המגיעים על מנת לשבת ולקרוא ספר בהנאה בזמן ההפסקה. כמו כן לכל ילד כרטיס קורא ובו רשומים הספרים שקרא.

תלמידי הכיתות השונות נכנסים עם מחנכת הכיתה לספריה לשיעורי עידוד קריאה. תלמידי כיתות א' ו' מגיעים אחת לשבוע, כאשר במהלך השיעור קוראים ספר, לומדים מסר חברתי או התנהגותי כלשהו ויוצרים בעקבות הסיפור. ממליצים על ספרים לומדים על סוגות שונות בעקבות הספרים או מכינים עבודות בעזרת ספרי העיון הקיימים בספריה.

נאמני ספריה: תלמידים מכיתות ה-זמתנדבים לסייע בסידור הספרייה ובשמירה על כללי המקום במהלך ההפסקות.

חונכות קריאה – תלמידי כיתה ה', חונכים את תלמידי כיתה ב', במפגשים אישיים של קריאת ספר משותפת המלווה בדיון קצר והפעלה של כתיבה או יצירה אמנותית. כל צמד שכבות נפגש מספר פעמים לאורך השנה, כאשר, בין השאר, נוצר גם קשר אישי בין החונכים לחניכיהם.

מפגשי סופרים – כל שכבה בבית הספר נפגשת בספריה אחת לשנה עם סופר, מאייר, או מפגש משותף של סופר ומאייר. לקראת מפגשים אלו כל הכיתות עוברות הכנה הכוללת רקע ביוגרפי ומקצועי של הסופר, היכרות וטעימה מעבודתו. התלמידים גם יוצרים או כותבים כחלק משיעורי ההכנה לקראת המפגשים.

יריד תן קח – בשבוע הקריאה, מתקיים בבית הספר יריד החלפת ספרים, בו תלמידים מביאים ספרים מבתייהם, ומחליפים אותם בספרים שהובאו ע"י תלמידים אחרים. ליריד כזה ערכים נוספים, מלבד עידוד הקריאה: ההחלפה מאפשרת חיסכון כספי (ספר חדש ללא עלות) ובעלת ערך סביבתי-אקולוגי.

שבוע אתרוג בסימן קריאה

בשבוע שיחול ב' - טו' בסיון יתקיים בביה"ס שבוע קריאה שמטרתו עידוד הקריאה, חשיפה לספרים, עבודה על תכנים של ספרים. במהלך שבוע זה התלמידים יתנסו במגוון פעילויות בתחום השפה כגון: חידוש מילים בשפה העברית לפי עקרון

ההלחמה, המחזות של יצירות, הקראות של תלמידים מתוך ספרים, יצירה סביב נושא של ספר איור ספרים, יצירת דמויות ראשיות מתוך ספרי קריאה אהובים, שוק "קח תן" התלמידים תורמים ומחליפים ספרים משומשים, הקורא המוכשר תלמידים מקריאים סיפורים לחבריהם, התלמידים מחברים סיסמאות לעידוד הקריאה ועוד. בשבוע זה ייטלו חלק גם הורי התלמידים שיקריאו סיפורים לתלמידים או יבצעו פעולות אחרות שמטרתן עידוד הקריאה.

הספר הוא רע
המפתח את כישרונותיך,
הוא נר בחושך ותענוג בגלמודך,
הוא נותן ואינו לוקח.
(ר' משה אבן עזרא)

טיפוח ההבעה בכתב: הכנת ספרון אישי

בנושא השנתי ירושלים והרב שלמה גורן

במחצית הראשונה של השנה, המורים עבדו על כתיבה מיטבית והוציאו יחד ספרונים אישיים בהם סיפורים בנושא: "ירושלים"

תלמידי בית הספר ממ"ד "אתרוג" למדו אודות העיר ירושלים: על דמויות שפעלו בה, שכונות, אירועים וקדושת העיר. לאחר לימודי הרקע, הוקדשו שיעורי ההבעה בכתב לכתיבת הנושא המרכזי: **"ירושלים - ניגון ציוני אישי שלי"**. כל תלמיד בחר נושא מתוך מגוון אפשרויות שעלו כגון: דמויות שקרובות אליי הקשורות לירושלים, סיפור משפחתי הקשור לעיר, ביקור באתר שבו טיילתי, קדושת בירושלים, סיפורי עלייה, חוויה שחוויתי בירושלים, כמיהה לירושלים, טיול בירושלים ועוד.

בתחילת התהליך המורה הציג מחוון מתאים לכל שכבת גיל. הכתיבה התבצעה בשלושה שלבים כאשר בכל שלב התלמיד הגיש את המשימה

למורה לצורך משוב ובקרה והמורה כתב משוב ענייני והחזיר לתלמיד לצורך תיקון והתקדמות לשלב הבא בכתיבה.

שלב הטיוט אפשר לתלמיד ארגון וקידום החשיבה והכתיבה וקבלת משוב על ההתקדמות. בנוסף, נערך שלב בקרה עצמית של הכתיבה וכן, תהליך של למידת עמיתים שבו התלמידים בדקו זה לזה את הסיפור ונתנו משוב בעזרת שאלות מנחות.

בתום תהליך הכתיבה כל תלמיד בחר שם לספר, ציף תמונות או איורים. תלמידי כיתות ד-ו אף כתבו תקציר לספר. בתום התהליך כל תלמיד קיבל את תוצר הסיום של הכתיבה - ספרון אישי מרהיב שהודפס בבית דפוס.

בתום התהליך כל תלמיד קיבל את תוצר הסיום של הכתיבה - ספרון אישי מרהיב שהודפס בבית דפוס.

הפקנו ב"ה 475 ספרונים אישיים מיוחדים!!!

ביום שישי לפני שבוע וחצי, עם סיום המחצית, קיבלו הילדים לצד התעודות את... הספרונים בהפתעה. ההתרגשות בכיתות הייתה רבה מאד. מצ"ב מעט תמונות ומשובים.

מעט מהמשובים החמים שקיבלנו על התהליך והוצאת הספרון האישי לכל ילד.

בנים מכיתות ה': למדתי בתהליך לפסק נכון, לכתוב סיפור עם מבנה נכון מבחינה תחבירית ולמדתי על ירושלים. למדתי בתהליך הכתיבה הרבה דברים חדשים על

ירושלים ובמיוחד על מלחמת העצמות וגם איך לכתוב סיפור נכון מבחינה תחבירית. כיום אם אתבקש לכתוב סיפור אדע איך להרחיב ולהעריך את הכתיבה.

בנות מכיתות ב: למדתי איך כותבים סיפור, זה עוזר להבין את הנקרא כיף לראות את מה שיצא מהעבודה הקשה שאת עושה. למדתי מילים חדשות.

הורה ל': רצינו להודות לך על תהליך הכתיבה המשמעותי שבנו עבר לצורך הכתיבה, הוא למד על התקופה, עיין בה, החכים הכל בעצמו. הוא כתב שינה שיר ודייק את כתיבתו, וכל התהליך היה מבורך ותרם לו רבות.

הורה ה': הרעיון של כתיבת ספרון הוא פשוט מרגש. הנתנה לילד להתבטא וליצור ספרון אישי משלו רעיון מדהים. הספר הודפס בצורה אסתטית בתוספת ציורים מתאימים ובדפים נעימים למגע. תודה ויישר כוח גדול. בתי התרגשה לעלעל בספרון ולהציג אותו בפני המשפחה הייתה לה תחושת גאווה והעצמה. תודה

המורה ר': במהלך הכתיבה התלמידות התוודעו לתהליך הכתיבה, התנסו בכתיבת פתיחה מעניינת ומסקרנת כתיבת גוף והכרת סגנונות שונים של סוף לסיפור. התהליך תרם רבות לבנות.

המורה ש: חשוב לומר שהרעש סביב הספרונים יצר תחושת גאווה מאוד גדולה אצל הילדים. הסוף היה מקסים: העריכה, חלוקה לעמודים, שיבוץ תמונות והכריכה כמובן מוצלח מאוד והילדים מאד מאד התרגשו, וגם ההורים.

טיפוח ההבעה בעל פה

מטרות פיתוח הנושא הנו פיתוח כושר הביטוי והדיבור בפומבי של התלמידים, הטמעת תרבות הדיבור בקרבם, הבעת רעיון באופן מובנה, רהוט ובזמן קצוב, פיתוח יכולת החשיבה של הנואם ושכלו לסגנון ההבעה המילולית שלו. עידודו קידום השפה העברית, עידוד לסבלנות כלפי הילדים בחברה, חינוך ועידוד להישגיות ומצוינות בשפה העברית.

בתכנית הלימודים של משרד החינוך נמצא השיח המיטבי כהישג מס' 1.

במחצית השנייה ההתמקדות תהיה בע"ה בהבעה בעל פה בחיבור לנושא "ירושלים"

קישור לסרט ביוטיוב:

[ממד אתרוג גבעת זאב. תרגיל מסכם בכישורי שפה](https://mail.google.com/mail/u/0/#search/%D7%93%D7%91%D7%99%D7%A8+%D7%A9%D7%A4%D7%A8%D7%9F/15413a64b8a018b1?projector=1)

<https://mail.google.com/mail/u/0/#search/%D7%93%D7%91%D7%99%D7%A8+%D7%A9%D7%A4%D7%A8%D7%9F/15413a64b8a018b1?projector=1>

רכיבי השיח:

1. המושג:
"אוריינות" הוא היכולת להשתמש בשימוש שכל בשפה הדבורה והכתובה במגוון רחב של נושאים וסוגות (שליטה ב"שיח אורייני").
2. השיחה אוריינית מאופיינת באוצר מילים עשיר ובמבנים מורכבים, יכול להופיע בנסיבות שונות, ולרוב דורש פיתוח טקסט מעבר למשפטים בודדים.
3. השיח האורייני נתרם מסוגי ידע שונים: ידע לשוני; ידע מטא-לשוני; ידע של מוסכמות שיח בסוגות שונות; ידע עולם, ידע תרבות; תפיסות של אוריינות.
4. כשירות תקשורתית כוללת רכיב של שיח מורחב אורייני בצד רכיב של כישורי שיחה.

5. חיבור לנושא השנתי : ירושלים.

אופן הטמעת התכנית בבית הספר

בבית הספר עוסקים בעידוד שיח סביב מעגלים שונים. השיח נבנה בתהליך ובשלבים שונים.

בשלב הראשון - הילדים מספרים לילדי כיתתם סיפור אישי (ע"פ מחוון שיח) מבני משפחתם שקשור לירושלים.

בתהליך : הילדים מראיינים בן משפחה שיש לו סיפור מעניין שקשור לירושלים, כותבים את הסיפור, (ע"פ מחוון) המורה בודקת ומתקנת, ואחר כך התלמיד מספר את סיפורו.

בשלב השני : **בסמיכות ללמידה והעמקה בנושא: קדושתה של ירושלים.**

כל תלמיד בוחר "פנינה בירושלים" (מיומן עתי"ד) ומספר עליו לכתה. (מקומות קדושים, בתי כנסת, בתי מדרש, דמות : חכמי ישראל, מהדורות האחרונים וכ'... , מעשים, אירועים, היסטוריה ועוד..).

בשלב השלישי

כל מורה בוחר אחד מהנושאים הנ"ל ומעמיק את הלמידה בנושא.

אח"כ המורה תחלק את הנושא לרכיבים וכל שנים - שלושה תלמידים יכינו קטע שיוצג לפני ההורים באירוע המסכם - יציאה לטיול בירושלים שאותו ידריכו תלמידי ביה"ס. **פעילויות מוצעות לתלמידים** : הרצאה : המחזה בנושא הכיתתי, אתר, דמות, שכונה, חיבור מילים למנגינה ידועה\ חדשה, סיפור \ אגדה לנושא, ועוד....

לצורך הכנת הנאום הילדים קיבלו מחוון שעזר להם לבחון את השלבים בתהליך

איכות השפה	תרבות הדיבור
האם השתמשת באוצר מילים עשיר ומותאם לנושא?	האם דיברת בקול רם וברור?
האם השתמשת במשפטים תקינים?	האם התייחסת לסימני הפיסוק?
האם המסר נבנה נכון?	האם דיברת בשטף?
האם יש חפץ הקשור לנושא שיכולת להביא?	האם התייחסת בכבוד לדברי החברים?
האם נימקת או הבאת דוגמאות לחיזוק דבריך?	איך הרגשת? האם הילדים הקשיבו לדבריך?

דמותו של הרב גורן

על דמותו של הרב שלמה גורן למדו התלמידים דרך סיפורים סרטונים ומצגות. לכל כיתה חולקו ספרים שנכתבו אודות הרב המורים קיימו קריאה מונחית ואפשרו לתלמידים לקרוא את הספרים באופן אישי בנוסף, בביה"ס נבנה מרכז למידה שבו ביקרו התלמידים והעמיקו את ההכרות עם דמותו של הרב והרבנית. זאת ועוד, תלמידים כתבו סיפורים, הכינו עבודות, ת.ז, הכינו משחקים וחנכו תלמידים צעירים בנושא.

"בין כל הדברים המושכים את הלב בזימונו והפועלים הרבה על החיים היא הספרות והשירה. מוכרחים אנו לדאוג שגם בזה המקצוע יהיה לנו משלנו"
(הרב קוק, "איגרות" א'-איגרת קמ"ט)

יהי רצון שבע"ה פעילותנו תתרום לפיתוח הרגלי קריאה אצל התלמידים ויקנו להם שעות רבות של הנאה.

בברכה

מנהל בי"ס הרב דביר שפרן

הרכזת: עופרה שמחי

וצוות מורות ממ"ד אתרוג

גבעת זאב